

Anmeldelse

Tråde af tid

Forfattere: Tina Langholm Larsen, Lone Kølle Martinsen og Lene Bøgh Rønberg
Forlag: Aarhus Universitetsforlag
Udgivelsesår 2026
Indbundet. Dansk Sprog
ISBN-13: 9788775979554
Anmeldt af: Lone Brøns-Pedersen

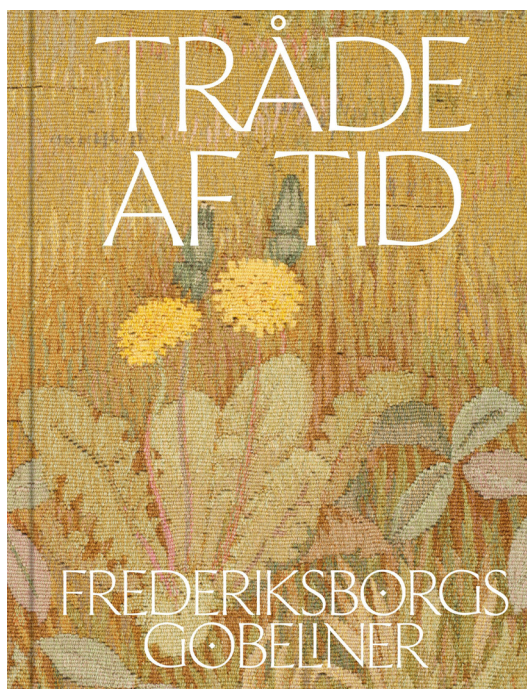
Når man først er blevet optaget af kvinders entreprenante virke i midt 1800 til midt 1900, er denne bog med til at sætte den tids kønsroller, status og samfundsstrukturer i perspektiv. Historien om genskabelsen i 1898 til 1928 af gobelinerne på Frederiksborg Slot er fortællinger om kvindesagen, håndværk, kunst, skønvirkebevægelsen, Grundtvig og sociale strukturer i industrialiseringen.

Gobelinerne blev oprindelig vævet til Frederiksborg Slot i årene efter 1616. Opgaven blev udført af den hollandske kunstner og væver Karel van Mander II, der etablerede et værksted i byen efter en aftale med Christian IV i 1616. Frederiksborg Slot brændte i 1859 og dermed også gobelinerne. Heldigvis var kartonerne (en skitse til motivet), farveprøver, væveprøver, vævestuedagbøger og meget mere opbevaret et andet sted og er grundlag for forskningen og for denne bog. Ligesom de også er en del af den aktuelle udstilling.

Dette er fortællingen om den tids middelklassekvinder, som både var entreprenører, kunstnere og socialt og politisk engagerede. Mange af disse kvinder fravalgte aktivt ægteskab for at danne søsterkollektiver eller hellige sig deres forretning. De to værkstedsledere, Kristiane Konstantin Hansen og Johanne Bindesbøll, som gennemførte det meget store arbejde med at genskabe gobelinerne, var begge forretningskvinder inden og havde års erfaring med at fremstille, udstille og sælge brugskunst og kunst.

At genskabe betød at gobelinerne skulle væves i den oprindelige franske teknik og alle de 50 kvinder, der gennem 30 år arbejdede på projektet, blev uddannet af professionelle franske gobelinvævere. Modsat i Frankrig, hvor der var en lang tradition for, at gobelinvævning blev udført af mænd, blev det i Norden, kvinderne, som tog ejerskab over gobelinvævningen. Her er det vigtigt, at kvinderne ikke ville opfattes som husflidsarbejdere, men som kunstnere eller håndværkere. På "vævestuen" sad op til syv kvinder side om side ved den 6 meter brede opretstående væve. Forskerne bag bogen her, dykker ned i de strukturer der har været blandt kvinderne. Dels hvordan Konstantin Hansen og Bindesbøll sørgede for ordentlig løn og arbejdsforhold og vægtede et fladt arbejdshierarki, fællesskab og solidaritet højt. Dels hvordan alle gobelinvæverne organiserede sig i deres sociale fællesskab. Men også hvordan de organiserede sig i samfundet, særligt omkring Grundtvigianere og kvindesagskampen.

Mælkebøtten som kvindesagens symbol på livskraft og ukuelighed, er en af de ting



som gør genskabelsen af gobelinerne til en samtidshistorie. Fordi væverne har tilføjet eller ændret på de oprindelige kartoner og dermed sat deres aftryk og på den måde været meningsdannere i et ellers konservativt/hierarkisk/patriarkalsk samfund.

Væveteknikken, som er den franske gobelinteknik, beskrives ikke yderligere i bogen, hvilket er uforståeligt og kunne bidrage til en større helhedsforståelse af det meget store arbejde, som blev udført af 50 kvinder igennem 30 år.

Garnerne omtales kun gennem materialerne uld og silke og farverne bliver i bogen fortalt gennem historien om Les Gobelins. Les Gobelins var inviteret til at levere de farvede garner, da de blev betragtet, som det eneste sted i verden, hvor farvestofferne er udvalgt efter videnskabelige principper og ældste traditioner, men der var problemer med lysægtigheden. På denne tid blev syntetiske farver udbredt, men også de havde problemer med lysægtighed. Der blev derfor brugt langt mere garn fra farveriet ”Borg” i Sverige, som fremstillede mere lysægte garner, både naturfarvede og syntetisk farvede. Denne virksomhed får ikke yderligere plads i bogen.

Den sammenvævede Danmarkshistorie i gobelinerne bliver kort fortalt, ligesom der drages paralleller til nyere danske billedtæpper, som f.eks. Bjørn Nørgårds gobeliner på Christiansborg Slot og ”Den lange rejse” af Asger Jorn.

Bogen indeholder biografier af de mest fremtrædende gobelinvævere og personale og en meget omfattende fortælling om Kristiane Konstantin Hansen. Dog savnes den parallelle fortælling af den anden værkstedleder Johanne Bindesbøll, som lige som sin familie har været banebrydende og trendsættende.

Bogen her er vigtig forskning og et vigtigt supplement til gobelinerne på Frederiksborg Slot og den nye udstilling, som står her i 2026. Gennem bogens grundige research i Frederiksborgs arkiver bliver det klart at gobelinerne har tydelige dekorative træk og kunstnerisk indslag, som peger mod tiden i starten af 1900 og kvinders liv og selvstændighed.